

PONTEMAN TUULIPUISTOHANKKEEN MUUTTUNEIDEN VOIMALANPAIKKOJEN LUONTOTYYPPI- JA KASVILLISUUSSEL- VITYS SEKÄ PESIMÄLINNUSTOSELVITYS 2024

Hiiripöllö pesi Iso Kallionmaan luonnonsuojelualueella

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja menetelmät.....	3
3. Tulokset.....	4
3.1 Muuttuneiden voimalanpaikkojen luontotyyppien ja kasvillisuuden yleiskuvaukset	4
3.2 Pesimälinnustoselvitys	5
3.2 1 Tulokset	6
4. Yhteenveto.....	8
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	9
7. Liitteet	10

1. Johdanto

Tuulipuisto Pontema Oy tilasi keväällä 2024 Suomen Luontotieto Oy:ltä muuttuneiden voimalanpaikkojen luontotyyppi- ja kasvillisuus selvityksen sekä pesimälinnustoselvityksen. Selvitys kuuluu hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Tiina Huotari ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Suunnitelluilta muuttuneilta voimalanpaikoilta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 2023/7/64§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelumat pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisten luontotyyppien (Kontula & Raunio 2018) inventoinnin. Maastotyöt toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti.

Selvityksen maastotöistä vastasi ja raportin kirjoitti FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Maastotöissä avusti Heidi Alho. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmee. Alueelle tehtiin kaksi maastokäyntiä, joista ensimmäinen tehtiin 28.5. ja toinen 19.6.2024.

Ennen maastoinventointia selvitettiin, onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Alueelta on tehty useiden vuosien aikana tuulipuistohankkeeseen liittyviä luontoselvityksiä, jotka olivat tätä työtä suunniteltaessa käytettävissä. Kansallisessa uhanalaisrekisterissä ei ole tietoa tutkittujen kohteiden alueella esiintyvistä uhanalaisista putkilokasvilajeista, sammalista tai jäkälistä. Metsäkeskuksen avoimessa paikkatietoaineistossa ei alueelta ole rajattu Metsälain 10 § mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä. Laji.fi sivustolla alueelta on jonkin verran havaintoja, mutta havaintoja uhanalaisesta putkilokasvilajistosta tai sammalista ei nyt tutkittujen kohteiden alueelta ole.

Yleiskuva voimala no 1 alueelta

3. Tulokset

3.1 Muuttuneiden voimalanpaikkojen luontotyyppien ja kasvillisuuden yleiskuvaukset

Voimala 1

Suunniteltu voimalanpaikka sijoittuu nuoreen mäntytaimikkoon (*Pinus sylvestris*). Puusto on alueella noin kaksimetristä viljelymännikköä, jossa sekapuuna kasvaa jonkin verran hieskoi-vua (*Betula pubescens*). Pensaskerroksen muodostavat hieskoivun taimet sekä paikoin myös katajat (*Juniperus communis*). Metsätyyppi vaihtelee kanervatyypin kankaasta puolukkatyy-pin kankaaseen. Aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat kanerva (*Calluna vulgaris*), puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*) sekä metsälauha (*Deschampsia flexuosa*). Muutamin koh-din alueella näkyy hakkuiden jälkeinen pioneerivaikutus maitohorsmakasvustoina (*Ebilobium angustifolium*). Hakkuun keskelle on jätetty säästöpuuryhmä ja alueelle on myös jätetty män-tykeloja. Alueen eteläpuolella on kosteapohjainen sekametsänotkelma, jossa puustoon kuu-luu myös muutamia kookkaampia raitoja (*Salix caprea*). Metsätyyppi on tällä alueella mus-tikkatyypin tuoretta kangasta. Aluskasvillisuudessa esiintyy tällä alueella muutamain kohdin korpikastikkaa (*Calamagrostis phragmitoides*) ja metsänalvejuurta (*Dryopteris carthusiana*).

Voimala 5

Suunniteltu voimalanpaikka sijoittuu hyvin vaihtelevaan ympäristöön. Alueella on hyvin ka-rua kivennäismaata, jossa puusto on harvaa männikköä. Osa alueesta on ojitettua entistä varpurämettä, jossa soinen metsätyyppi on jo aikoja sitten muuttunut metsäiseksi luontotyypiksi eli rämekankaaksi. Suovaiheesta kertovat edelleen alueella kasvavat suopursut (*Rhodo-dendron tomentosum*), tupasvillat (*Eriophorum vaginatum*) ja hillat (*Rubus chamaemorus*). Metsälajeista mustikka (*Vaccinium myrtillus*) on levinnyt alueelle. Alueen luoteispuolella on pieni tasainen kallioalue, jossa avokalliot ovat poronjäkälien ja sammalten peittämiä. Kallio-ketojen lajistoa ei alueella esiinny. Tällä alueella lahoppuuta on hieman enemmän mäntykelo-jen muodossa. Osalla alueesta on tehty harvennushakkuita ja alueelle johtaa metsäkoneura.

Voimala 5 lähiympäristöä

Voimala 7

Voimala no: 7 sijoittuu hyvin karulle kanervatyypin kankaalle. Alue on tasaista ja maapohja on moreenia. Puusto on alueella noin 3–4 metristä monotonista mäntytaimikkoa. Varttuneempaa puustoa ei alueella ole. Männyksi puustoon kuuluu hieskoivua. Niukka pensaskerros koostuu hieskoivun taimista. Metsätyyppi on alueella karua kanervatyypin kangasta ja aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat kanerva, puolukka ja metsälauha. Muutamin kohdin alueella on hieman kosteampipohjaisia notkelmia, jossa kasvaa juolukkaa (*Vaccinium uliginosum*) hieman runsaammin. Metsäautotien pohjoispuolella ympäristö on vieläkin karumpaa kanervatyypin kangasta ja alueella on kasvittomia laikkuja.

Voimala no 7 taimikkoa

Voimala 41

Suunnitellun voimalanpaikan ympäristö on valtaosiltaan noin parimetristä mäntytaimikkoa, jossa sekapuuna kasvaa yksittäisiä kuusia. Taimikon keskelle on jätetty säästöpuiksi muutamia mäntyjä ja rauduskoivuja (*Betula pendula*). Metsätyyppi vaihtelee alueella hyvin karusta kanervatyypin kankaasta puolukkatyypin kankaaseen. Alueella on muutamia kosteampia notkelmia, jossa kasvaa juolukkaa. Aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat kanerva, puolukka, metsälauha ja paikoin myös mustikka. Alueella näkyy hakkuiden jälkeinen kasvillisuuden pioneerivaikutus kastikoiden ja metsälauhan runsautena. Alueen länsipuolella on nuorta sekametsää, jossa puusto koostuu kuusista, männyistä ja hieskoivuista. Metsätyyppi on täällä hieman rehevämpää mustikkatyypin kangasta.

3.2 Pesimälinnustoselvitys

Alueelle tehty pesimälinnustoselvitys tehtiin kartoituslaskentamenetelmää käyttäen. Pesivä linnusto laskettiin noin 250 metrin etäisyydellä suunnitelluista voimalanpaikoista. Muuttuneille voimalanpaikoille tehtiin kaksi laskentakierrosta, joista ensimmäinen tehtiin 28.5 ja toinen 19.6.2024. Selvityksessä käytettiin lauluatrapia lintujen aktivoimiseksi ja mahdollisen vaateliaan lajiston havaitsemiseksi. Kohteiden rajalla laulaneet linnut tulkittiin alueella pesiviksi ja ne otettiin mukaan laskentatuloksiin.

3.2 1 Tulokset

Voimala 1.

Taulukko. Kohteen pesimälinnusto parimäärineen.

Pyy	1 pari
Metsäkirvinen	1 pari
Rautiainen	1 pari
Punarinta	1 pari
Pajulintu	1 pari
Peippo	2 paria
Keltasirkku	1 pari

Taimikkoalue, johon voimala on suunniteltu, on linnustoltaan erittäin niukka ja alueella pesiväksi tulkittiin vain metsäkirvinen ja keltasirkku. Loput lintuhavainnot tehtiin alueen eteläpuoleiselta kosteapohjaiselta metsäalueelta.

Voimala 5

Taulukko. Kohteen pesimälinnusto parimäärineen.

Teeri	1 pari (naaraslintu)
Käpytikka	1 pari
Harmaasieppo	1 pari
Peippo	1 pari

Alueen pesimälinnusto oli erittäin niukka. Alueella tehty teerihavainto koski ojitetulta alueelta jaloista lähtenyt naaraslintua, joka todennäköisesti pesi paikalla. Pesää ei kuitenkaan haettu.

Kohteella 5 havaittiin teerinaaras

Voimala 7

Taulukko. Kohteen pesimälinnusto parimäärineen.

Laulurastas	1 pari
Punarinta	1 pari
Pajulintu	1 pari
Peippo	2 paria

Hyvin niukkalajinen alue. Taimikkoalueella ei havaittu ainoatakaan laulavaa lintua ja kaikki lintuhavainnot tehtiin aluetta ympäröivällä nuoren metsän alueelta.

Voimala 41

Taulukko. Kohteen pesimälinnusto parimäärineen.

Käki	1 pari (kukkuu lähellä)
Laulurastas	1 pari
Punarinta	1 pari
Pajulintu	1 pari
Peippo	2 paria
Pohjansirkku	1 pari

Lähes kaikki lintuhavainnot tehtiin taimikon länsipuoleiselta nuoren metsän alueelta. Taimikon alueella havaittiin vain punarinta ja hyvin erikoisessa paikassa laulanut pohjansirkku. Lintu oli valinnut laulupaikakseen taimikon keskellä sijaitsevan säästöpuumännyn.

Yleiskuva voimala 41 alueelta

4. Yhteenveto

Suunniteltujen uusien voimalanpaikkojen alueella tai niiden lähiympäristössä ei ole Luonnonsuojelulain 64§ mukaisia suojeltavia luontotyyppejä, Metsälain 10 § mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä tai Vesilain suojelemia pienvesikohteita, kuten lähteitä tai puroja. Kaikki uusien voimalanpaikkojen alueella sijainneet metsäkuviot ovat talousmetsäkäytössä, eikä alueella ole uhanalaisia luontotyyppejä. Alueen pitkän talousmetsäkäytön takia vanhan metsän kohteita ei suunniteltujen uusien voimalanpaikkojen alueella esiinny. Suuri osa voimalanpaikoille sijoittuvista metsäkuvioista oli iältään joko taimivaiheen metsiä tai nuoria metsiä. Kasvilajistoltaan alue on tavanomaista ja valtaosa alueesta on niukkalajista. Uhanalaista tai edes vaateliasta kasvilajistoa ei tutkittujen kohteiden alueelta löytynyt. Voimalanpaikkojen pesimälinnusto todettiin niukkalajiseksi ja linnuston tiheys harvaksi. Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueella havaittiin pyy ja teeri. Lisäksi voimalan no 7 lähialueella Iso Kalliomaan luonnonsuojelualueella havaittiin pesivä hiiripöllö. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainittuja lintulajeja ei muuttuneiden voimalanpaikkojen alueella havaittu.

Pyy

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Geologian tutkimuskeskus GTK 2018. Maaperäkartta 1:20000/1:50 000 ja kallioperäkartta 1:200 000. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kalliola R. (1973). Suomen kasvimaantiede. WSOY
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. ja Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammaleet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. 347 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Metsäkeskus. Avoin paikkatietoaineisto
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Sierla L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö -sarja, nro 742. Ympäristöministeriö, Helsinki 2004. 113 s.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Valtion ympäristöhallinnon ympäristötietojärjestelmä.
www.karttapaikka.fi
www.laji.fi

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue ja muuttuneiden voimalanpaikkojen sijainti

